

Yttrande – Finansdepartementets remiss om regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Bakgrund

Ett delbetänkande från indelningskommittén gällande ny regional indelning har tagits fram. Hedemora kommun kommer att ingå i region Svealand enligt förslaget på ny indelning.

Yttrandet har, till stor del, skrivits genom samverkan mellan Dalakommunerna. Yttrandet ställer sig positivt till den nya indelningen.

Sista rubriken, *Specifikt för Hedemora kommun*, är en separat del för Hedemora kommun, och alltså inte gemensam för Dalakommunerna.

Yttrande

Regional indelning – tre nya län (SoU 2016:48)

Ja till Svealands län och landsting – om det decentraliserar makt och resurser

Hedemora kommuns sammanvägda bedömning av Indelningskommitténs förslag om att bilda ett nytt landsting i Svealands län 2019 är att det finns objektivt bärande skäl för att genomföra förslaget och att det medför bestående fördelar i enlighet med indelningslagens krav och utjämnar styrkeförhållandena mellan landets olika delar och tillstyrker det.

Hedemora kommun instämmer i att den föreslagna geografin för Svealands läns landsting, i en nationell avvägning, är en god utgångspunkt för det kommande landstinget. Att Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala,

Västmanlands och Örebro län bildar ett nytt län och ett nytt landsting är en utmaning som innebär att våga tänka nytt och att se möjligheterna.

Under mer än 20 år har staten, näringslivet och civilsamhället successivt omorganiserat sig i regioner större än dagens små län. Det har lett till en oacceptabel asymmetri, som gör att de tre stora länen har andra förutsättningar än de 18 mindre länen. **En del i förslaget till regionbildningen bör vara att statliga myndigheter ska ha samma geografi som de föreslagna regionerna. Vilket möjliggör en sammanhållen, demokratisk och rationell planering av offentliga verksamheter** Reformeringen av samhällsorganisationen på regional nivå behöver fullföljas. Hedemora kommun delar kommitténs analys att sex jämnstarka regioner, med kapacitet att bedriva regional utveckling och att fullgöra uppdragen inom exempelvis hälso- och sjukvård för sina medborgare är rätt väg att gå, **för att kunna erbjuda likvärdig service i hela landet.**

Regeringen bör vara tydlig och i kommande proposition lägga fast att i ett andra steg 2023 ska reformen fullföljas så att Sverige då blir indelat i totalt sex län samt att relevanta statliga myndigheter ska följa landstingsindelningens båda steg. **Till följd av propositionen bör heller inte något förslag om tvingande kommunsammanslagningar bli aktuellt istället bör förslag läggas på hur det ska bli lättare för kommuner att samarbeta på olika sätt.**

God granne

Svealands län kommer att gränsa till samtliga föreslagna län utom Skåne/Blekinge. Detta gör att det är väsentligt att bygga upp goda grannrelationer inom alla samhällsområden.

Hälso- och sjukvården behöver en större organisation

Hälso- och sjukvårdens framtida utmaningar kommer att kunna hanteras på ett bättre sätt i större demokratiskt styrda landsting än i dagens samverkansnämnder. De förhandlingslösningar som nämnden kan åstadkomma är inte tillräckligt kraftfulla för att åstadkomma den önskvärda utvecklingen.

Regionens storlek är viktig för möjligheten att ta ett samlat ansvar för hela vårdkedjan, den högspecialiserade vården, **de mindre sjukhusens möjlighet till utveckling och att tillgången till vård blir lika i hela regionen.** Ökad kunskap, demografisk förändring och ökade krav från medborgarna innebär att vården framöver också kommer att behöva genomföra stora investeringar. Små landsting har ett litet befolkningsunderlag och därmed en för liten ekonomi för att klara dessa framtida stora investeringsbehov. I dessa och andra välfärdsfrågor är samspelet med kommunerna en viktig framgångsfaktor.

Stärkt kapacitet för forskning och utveckling

Det föreslagna Svealands län kommer att innehålla många starka företag, lärosäten och en hälso- och sjukvård med sammantaget en betydande

forsknings- och utvecklingskapacitet. Genom ett strategiskt och systematiskt utvecklingsarbete inom det nya länet kommer en kraftsamling av resurser att främja en hållbar tillväxt i hela regionen än bättre än i dagens mindre län och landsting. Hedemora kommun anser att detta ger ökade möjligheter att stärka näringslivets utveckling i hela det nya länet.

Demokratin kan utvecklas

En av de viktigaste utgångspunkterna för en fortsatt reformering är, som kommittén tydligt redovisar, att gå från indirekt valda till direkt valda beslutsorgan. Dagens gränsöverskridande beslutsformer inom t ex sjukvårdsregionerna och infrastrukturplaneringen kommer att i allt väsentligt ersättas av beslut i ett direktvalt fullmäktige. Detta är ett viktigt steg för att stärka demokratin.

Vi är väl medvetna om de utmaningar som en större geografi innebär. De förtroendevalda måste vara tillräckligt många, representativa och geografiskt spridda för att skapa en bred kontaktyta gentemot kommuner, näringsliv, civilsamhälle och enskilda medborgare. Organisering med nämnder och beredningar som, inom sina mandat, får ansvar för geografiska delar av det nya länet kan bidra till närhet och tydliga kopplingar till det nya landstinget.

Hedemora kommun menar att större regioner innebär att det nya landstinget i Svealand får en kraftfullare röst nationellt och internationellt. Det nya länet får också en ökad samlad kapacitet när det gäller att t ex skapa effektiv sjukvård och kollektivtrafik och att uppnå önskade resultat.

Kommunerna som medspelare

Kommunernas insatser och betydelse såväl inom det regionala utvecklingsarbetet som inom välfärdsområdet kan inte nog understrykas. Samspelet mellan landstinget och de drygt 60 kommuner som kommer att finnas i länet kräver nya arbetsformer och en ny organisering. Hedemora kommun menar att de förutsättningar som kommer att gälla i Svealands län sätter ramarna för hur samspelet mellan landsting och kommuner ska byggas upp. De utvärderingar som gjorts i Västra Götalandsregionen visar att mindre kommuner fått ett större inflytande i den större regionen. I det nya skapas legitimitet och gemensam utvecklingskraft. Likaså måste de skilda förutsättningarna i de olika delarna av det nya länet beaktas.

Detta är en viktig och central fråga som måste diskuteras och beslutas av det nya landstinget i nära samråd med kommunerna. Denna process måste genomföras parallellt med att det nya landstinget tar form, så att samspelet mellan kommuner och landsting säkerställs i den nya organisationen.

Landstinget ska ha det regionala utvecklingsansvaret

Med bildandet av nya län får den politiska nivån i form av de nya landstingen även fortsättningsvis statens förtroende att leda det regionala utvecklingsarbetet och ta det territoriella ansvaret. Hedemora kommun tillstyrker Indelningskommitténs förslag om att det är landstingen som ska

ha det regionala utvecklingsansvaret **och för det krävs en verklig decentralisering av makt och resurser.**

Infrastruktur, kollektivtrafik och kultur

Arbetsmarknadsregionerna blir allt större, människor pendlar allt längre till sina arbeten och företagen är beroende av en god infrastruktur för att kunna växa. Den nya regionbildningen speglar på ett bättre sätt människors naturliga rörelsemönster.

Den tilltänkta Svealandsregionen har många industrikommuner och en regionbildning kan bidra till att lyfta industrins villkor och utmaningar, stärka forskning, innovation och transportutmaningar. Bergslagsbanan går till exempel genom Gävleborg, Dalarna, Örebro och Värmland. Längs den sträckan finns ett flertal företag som är gravt järnvägsberoende. Dalabanen är ytterligare ett exempel på ett kommunikationsstråk som går genom flera län i den tilltänkta regionen och som är viktig för näringslivets kompetensförsörjning, regionens turismnäring och studeranden.

Skapandet av en ny regional kollektivtrafikmyndighet ger möjlighet att organisera kollektivtrafiken där de gamla gränserna tänks bort. En samordning av tåg- och busstrafik och samordnade taxor över dagens länsgränser stärker kollektivtrafikens konkurrenskraft.

Kultur- och fritidslivet är viktigt för den lokala identiteten och Dalarna har en bred tradition av utövande inom musik, film och spelutveckling på alla nivåer. Bildandet av en storregion måste stärka förutsättningarna för en fortsatt utveckling av det lokala kulturlivet, de lokala platsernas attraktivitet och identitet. Det gynnar också den nya regionen. **Vår bedömning är att det är nödvändigt för en fortsatt utveckling i hela landet att ansvaret för infrastruktur, transporter och utvecklingsfrågor vad gäller landsbygden ex. landsbygd- programmet läggs på de nya regionerna.**

Större och bredare uppdrag

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har visat att den regionala politiska nivån är både beredd och kapabel att axla ansvar som traditionellt funnits i staten.

Framöver bör regeringen pröva om inte regional politisk nivå kan ta ansvar för frågor inom fler politikområden. Vi menar att infrastruktur i vägar, järnvägar och bredband, liksom delar av arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken, forskningsfinansiering och ett vidgat ansvar för den nationella delen av kulturpolitiken är exempel på sådant som kan diskuteras flyttas hit.

Flerkärnig förvaltningsstruktur

I det nya länet kommer såväl landstingets förvaltningsorganisation som länsstyrelsen och berörda sektorsmyndigheter med regional organisering att behöva välja lokaliseringssorter. Hedemora kommun menar att samtliga dessa processer bör ske i ett sammanhang **och att statliga myndigheter utlokaliseras till delar av regionen där närvaron idag är svag.**

Finansieringsprincipen gäller

Finansieringsprincipen ska gälla också en reform som denna. De merkostnader som uppkommer enligt förslaget ska enligt kommunstyrelseförvaltningens uppfattning finansieras av staten. Det är inte rimligt att de förändringar som genomförs genom riksdags- och regeringsbeslut ska belasta den del av befolkningen som finns i det föreslagna Svealand.

Klargör roller på regional nivå

Kommittén måste i sitt fortsatta arbete söka lösningar för att dels ge de nya landstingen ett tydligt mandat att leda utvecklingen inom sitt territorium och dels säkerställa att myndigheterna, inklusive länsstyrelsen, ges en ny roll på den regionala spelplanen **och att utvecklingsarbetet av regionerna sker i nära samarbete med kommuner och lokala näringslivet**. Vår uppfattning är att nya roller, samspel och samverkan måste utformas med utgångspunkt i den nya situationen.

Nytt begrepp i stället för landsting?

Begreppet region är etablerat för de landsting som övertagit det regionala utvecklingsansvaret, inte minst i Region Skåne och Västra Götalandsregionen. Numera är det endast vid allmänna val som begreppet landsting används för den regionala politiska nivån. För Svealands län skulle det som kommittén benämner Svealands läns landsting i stället med detta förslag komma att heta Region Svealand.

Specifikt för Hedemora kommun

Då Hedemora kommun, i den nya regionindelningen, skulle övergå från att vara en gränskommun till en central kommun i regionen skulle frågor gällande bland annat infrastruktur och kommunsamverkan underlättas. Dalabanan är tidigare nämnd i yttrandet, men även Godsstråket genom Bergslagen, investeringar och samverkan gällande bland annat rv 68 rv 69 och rv 70 skulle kunna förenklas när de nuvarande länsgränserna försvinner.

Redan idag ser Hedemora kommun naturliga samverkanpartners i länsangränsande kommuner vilka kan förstärkas och förenklas i den nya regionindelningen.

Förslag efter arbetsutskottets beredning

- Kommunstyrelseförvaltningens yttrande, som till stor del är ett Dalagemensamt yttrande, antas som Hedemora kommuns yttrande med följande tillägg:
Ja till Svealands län och landsting – decentralisering av makt och resurser
Tillägg angående Dalabanan och Godsstråket rv 68 rv 69 genom Bergslagen och rv 70.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås anta kommunstyrelseförvaltningens förslag till yttrande.

Annika Strand
Kommunchef

§ 101

Dnr KS303-16 010

Förslag till yttrande över remiss om regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Sammanfattning

Ett delbetänkande från indelningskommittén gällande ny regional indelning har tagits fram. Hedemora kommun kommer att ingå i region Svealand enligt förslaget på ny indelning.

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag till yttrande föreslår kommunstyrelsen att anta kommunstyrelseförvaltningens förslag till yttrande.

På kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 20 september yrkade Gustav Ericsson (M) avslag på remissförslaget. Yrkandet avslogs.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 20 september 2016 att förslå kommunstyrelsen att anta kommunstyrelseförvaltningens förslag till yttrande. Gustav Ericsson (M) reserverade sig mot beslutet med följande motivering:

”För oss i Moderaterna finns det flera frågor kring en ny regionindelning och vi kan därför inte ställa oss bakom Hedemora kommuns yttrande som innebär ett ja till en storregion mellan Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län under namnet Svealands län.

Den folkliga förankringen måste säkerställas och ändringar av regiongränser bör endast göras om det finns bred folklig uppslutning och bred politisk enighet i berörda regioner. Vilka blir konsekvenserna för demokratin? Hur kommer avståndet mellan väljare och valda att påverkas och hur blir förutsättningarna för representation från regionens olika delar?

Effektivare sjukvårdsorganisation lyfts fram som argument för större regioner, men det kan också betyda ”lägg ner sjukhus”. Medborgarna har rätt att få veta i förväg om storregioner innebär att sjukhus riskerar nedläggning och i så fall vilka sjukhus.”

Forts. § 101

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Forts. § 101

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse från kommunstyrelseförvaltningen den 12 september 2016
Kommunstyrelsens arbetsutskott den 20 september 2016 § 110
Ny tjänsteskrivelse från kommunstyrelseförvaltningen den 28 september
2016

Yrkande

Allan Mattsson (KL), Gustav Ericsson (M), Britt-Inger Remning (M) och
Anna Hållén (M) yrkar att kommunen inte ska ställa sig bakom förslaget om
bildande av en ny regional indelning med tre nya län.

Ordförande finner att yrkandet avslås.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar kommunstyrelseförvaltningens förslag till yttrande
den 28 september 2016.

Reservation

Allan Mattsson (KL), Gustav Ericsson (M), Britt-Inger Remning (M) och
Anna Hållén (M) reserverar sig mot beslutet.

Utdrag till
Regeringskansliet
Region Dalarna